

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3MCdo/21/2011
Identifikačné číslo spisu:	9011898986
Dátum vydania rozhodnutia:	29.01.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Daniela Sučanská
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:9011898986.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu Ing. R. W., bývajúceho v P., zastúpeného JUDr. Tiborom Sásfaiom, advokátom so sídlom v Košiciach, Fejova č. 4, proti žalovanej Slovenskej republike - Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Chlumeckého č. 2, IČO: 00 166 260, o náhradu škody, vedenej na Okresnom súde Košice - okolie pod sp. zn. 11 C 588/2001, o mimoriadnom dovolaní Generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 30. novembra 2010 sp. zn. 6 CoE 144/2010, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 30. novembra 2010 sp. zn. 6 CoE 144/2010 a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Žalobca sa domáhal uloženia povinnosti pôvodne označenej žalovanej 1/ Slovenskej republiky - Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „žalovaná 1/“) alebo pôvodne označenej žalovanej 2/ Slovenskej republiky - Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky (ďalej len „žalovaná 2/“) zaplatiť 358 277,63 € (10 793 472 Sk) s príslušenstvom z titulu náhrady škody, ktorá mu bola spôsobená nesprávnym úradným postupom Okresného úradu Košice-okolie, katastrálny odboru Moldava nad Bodvou (ďalej len „katastrálny úrad“) v katastrálnom konaní vedenom pod zn. V 836/99 podľa § 18 zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu (ďalej len „zákon č. 58/1969 Zb.“).

Okresný súd Košice - okolie rozsudkom z 9. novembra 2007 č.k. 11 C 588/2001-247 uložil žalovanej 2/ povinnosť zaplatiť žalobcovi 358 277,63 € (10 793 472 Sk) s príslušenstvom, žalobu voči žalovanej 1/ zamietol a nepriznal jej právo na náhradu trov konania. Rozhodnutie o povinnosti žalovanej 2/ nahradiť škodu odôvodnil tým, že v dôsledku nerozhodnutia orgánu štátu o návrhu žalobcu na vklad záložného práva k nehnuteľnostiam v zákonnej lehote, žalobcovi bolo znemožnené vymôcť si svoju pohľadávku, čím mu vznikla škoda vo výške jeho nevymožiteľnej pohľadávky, ktorá predstavuje sumu uplatňovanú žalobou. Rozhodnutie o zamietnutí žaloby voči žalovanej 1/ súd odôvodnil nedostatkom pasívnej legitimácie, pretože žalovaná 1/ nemá postavenie ústredného orgánu štátnej správy na tom úseku správy

štátu (kataster nehnuteľností), na ktorom vznikla škoda. Náhradu trov konania žalovanej 1/ súd nepriznal, pretože jej žiadne trovy konania nevznikli.

Na odvolanie žalobcu a žalovanej 2/ Krajský súd v Košiciach rozsudkom z 18. novembra 2008 sp. zn. 6 Co 121/2008: 1. potvrdil napadnutý rozsudok v časti zamietnutia žaloby proti žalovanej 1/ a nepriznania jej náhrady trov konania, 2. žalovanej 1/ náhradu trov odvolacieho konania nepriznal, 3. v prevyšujúcej časti rozsudok zrušil a vrátil vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Zrušenie rozsudku v prevyšujúcej časti odôvodnil tým, že v dôsledku neskončeného konkurzného konania proti dlžníkovi žalobcu (NHV, s.r.o.) nebolo s definitívnou určitosťou možné konštatovať nemožnosť uspokojenia pohľadávky žalobcu z majetku dlžníka v konkurznom konaní, teda aj vznik škody na majetku žalobcu. Zároveň konštatoval, že za pohľadávku zabezpečenú záložným právom k nehnuteľnostiam, s ktorou je spojené právo oddeleného uspokojenia v konkurznom konaní, možno považovať iba pohľadávku vo výške 10 014 059 Sk (7 494 000 Sk istina + úroky 170 000 Sk + 200 000 Sk úrok + 22 % úrok od 1. augusta 1999 do 22. novembra 2000 vo výške 2 150 059 Sk), keďže ďalšia pôžička vo výške 600 000 Sk poskytnutá žalobcom dlžníkovi na základe Dodatku č. 1 z 1. decembra 1999 k zmluve o poskytnutí finančných prostriedkov, nebola zabezpečená záložným právom.

Okresný súd Košice - okolie rozsudkom z 26. marca 2010 č.k. 11C 588/2001-361 (v poradí tretím) uložil žalovanej 2/ povinnosť zaplatiť 332 405,86 € (10 014 059 Sk) s 9 % úrokom od 12. januára 2010 až do zaplatenia a vo zvyšku žalobu zamietol. Žalovanú 2/ zaviazal uhradiť žalobcovi trovy konania vo výške 100 %, ktoré budú vyčíslené v samostatnom uznesení. Vychádzal z toho, že žalobca návrhom, ktorý podal 10. decembra 1999, navrhol katastrálnemu úradu vklad záložnej zmluvy. Vzhľadom na dátum jeho podania a § 32 vtedy účinného zákona č. 162/1995 Z.z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (ďalej len „katastrálny zákon“), ukladajúci katastrálnemu úradu rozhodnúť o návrhu na vklad do 30 dní od doručenia návrhu na vklad, malo byť o návrhu rozhodnuté do 10. januára 2000. Katastrálny úrad uvedené ustanovenie porušil, lebo o návrhu nerozhodol v určenej lehote, ale až 30. januára 2001; uvedené rozhodnutie bolo neskôr na základe protestu prokurátora zrušené. Tento nesprávny úradný postup mal za následok, že žalobcovi bolo znemožnené vymożenie jeho pohľadávky, čím mu vznikla škoda. Vzhľadom na právny názor odvolacieho súdu vyslovený v prvšom rozhodnutí, v zmysle ktorého škoda môže vzniknúť žalobcovi až vtedy, keď bude definitívne zmarená možnosť uspokojenia jeho pohľadávky v konkurznom konaní, súd poukázal na právoplatné rozhodnutie Krajského súdu v Košiciach zo 6. augusta 2009, ktorým bol zrušený konkurz na dlžníka - NHV, s.r.o. z dôvodu, že jeho majetok nepostačuje ani na úhradu výdavkov a odmeny správcu konkurznej podstaty. Deň právoplatnosti rozhodnutia o zrušení konkurzu na majetok dlžníka žalobcu, t.j. 11. január 2010 ustálil súd prvého stupňa ako deň vzniku škody a nasledujúcim dňom sa dostala žalovaná 2/ do omeškania s plnením vzniknutej náhrady škody. Výšku škody, za ktorú zodpovedá štát podľa § 18 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. súd stanovil vo výške pohľadávky žalobcu zabezpečenej záložným právom, t.j. 332 405,86 € a vo zvyšku žalobu zamietol, pretože v prevyšujúcej a záložným právom nezabezpečenej časti nebola škoda spôsobená žalobcovi v príčinnej súvislosti s nesprávnym úradným postupom štátu. O trovách konania súd rozhodol vzhľadom na neúspech žalobcu v iba v nepatrnej časti uplatňovaného nároku podľa § 142 ods. 3 O.s.p. v spojení s § 151 ods. 7 O.s.p.

Žalobca podal odvolanie proti výroku rozsudku okresného súdu, ktorým súd vo zvyšku žalobu zamietol, žalovaná 2/ podala odvolanie proti výroku tohto rozsudku, ktorým bolo žalobe vyhovené. Krajský súd v Košiciach rozsudkom z 30. novembra 2010 sp. zn. 6 Co 144/2010 potvrdil napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej a zmenil rozsudok okresného súdu vo výroku o trovách konania tak, že žalovanej 2/ uložil povinnosť nahradiť žalobcovi trovy konania vo výške 86 %. Žiadnemu z účastníkov súd nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že rozsudok súdu prvého stupňa je vo výroku vo veci samej vecne správny, preto ho v zmysle § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil a v celom rozsahu sa stotožnil s jeho odôvodnením (§ 219 ods. 2 O.s.p.). Na zdôraznenie správnosti uviedol, že nesprávnym úradným postupom zakladajúcim zodpovednosť štátu za spôsobenú škodu je aj nevydanie alebo oneskorené vydanie rozhodnutia mimo rámca zákonom stanovených lehôt. V danom prípade nedodržanie lehoty orgánom štátu na rozhodnutie o návrhu žalobcu na vklad záložného

práva do katastra nehnuteľností bolo podstatnou a rozhodujúcou príčinou toho, že pohľadávka žalobcu nemohla byť uspokojená, keďže po vyhlásení konkurzu na majetok dlžníka nemohol byť uspokojený ako oddelený veriteľ v zmysle § 28 zákona č. 328/1991 Z.z. o konkurze a vyrovnaní. Odvolací súd sa stotožnil aj s ustálením výšky škody vo výške pohľadávky žalobcu zabezpečenej záložným právom a spojenej s právom na oddelené uspokojenie v konkurznom konaní (332 405,86 €), ako aj okamihom vzniku škody totožným s dňom právoplatnosti rozhodnutia o ukončení konkurzného konania zrušením vyhláseného konkurzu pre nedostatok majetku dlžníka (11. januára 2010) tak, ako ho ustálil súd prvého stupňa. Odvolací súd neprihliadol na dôkazy predložené žalovanou 2/ v odvolacom konaní týkajúce sa odstúpenia predávajúcim od kúpnej zmluvy z 27. decembra 1999 (doklad o doručení odstúpenia predávajúcim od kúpnej zmluvy katastrálnemu úradu 11. januára 2000 a doručenia o doručení písomného odstúpenia od kúpnej zmluvy z 27. decembra 1999 kupujúcemu NHV, s.r.o. dňa 3. januára 2000) s odôvodnením, že tieto po prvýkrát predložil až v odvolacom konaní a nejde o prípad, že by tieto skutočnosti a dôkazy nemohol označiť alebo predložiť do rozhodnutia súdu prvého stupňa, keď ich mal dispozíciou od 11. januára 2000. Rovnako sa nestotožnil s argumentáciou žalovanej 2/ o spoluzodpovednosti žalobcu na vzniku škody, namietajúcou nevyužitie možnosti intervencie žalobcom v katastrálnom konaní. Zmenu výroku o náhrade trov konania odvolací súd odôvodnil tým, že žalobca nebol úspešný v konaní v časti 25 871,77 €, ktorú nemožno pokladať za nepatrnú v zmysle § 142 ods. 3 O.s.p., preto odvolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa zmenil a rozhodol o náhrade trov konania podľa § 142 ods. 2 O.s.p. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 142 ods. 2 O.s.p. vzhľadom na rovnakú mieru úspechu oboch účastníkov v odvolacom konaní.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podal na podnet žalovanej 2/ mimoriadne dovolanie Generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) a žiadal tento rozsudok spolu s rozsudkom súdu prvého stupňa zrušiť a vec vrátiť Okresnému súdu Košice - okolie na ďalšie konanie. V dovolaní uviedol, že napadnutým rozhodnutím bol porušený zákon a spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 237f ods. 1 písm. c/ O.s.p.), pretože súdy nesprávne posúdili príčinnú súvislosť medzi nesprávnym úradným postupom orgánu štátu a vznikom žalobcom tvrdenej škody. Uviedol, že vzťah medzi príčinou vzniku škody v podobe nedodržania lehoty orgánom štátu na vykonanie vkladu záložného práva a následkom v podobe vzniku nevymožiteľnosti pohľadávky žalobcu nebol priamy, bezprostredný a zmenšenie majetku žalobcu nebolo spôsobené týmto nesprávnym úradným postupom. Súdy pri posudzovaní príčinnej súvislosti nesprávne posúdili odstúpenie od kúpnej zmluvy predávajúcim doručeným kupujúcemu NHV, s.r.o. a aj následky dohody o odstúpení od kúpnej zmluvy z 3. júla 1998, ktorú uzatvorili Rád premonštrátov - Opátstvo Jasov ako predávajúci so správcom konkurznej podstaty dlžníka NHV s.r.o. 21. marca 2001 spočívajúce v tom, že žalobca stratil postavenie oddeleného veriteľa a súčasťou konkurznej podstaty dlžníka NHV s.r.o. už neboli nehnuteľnosti zabezpečené záložným právom v prospech žalobcu. V dovolaní ďalej namietal nesprávne právne posúdenie zmluvy o poskytnutí finančných prostriedkov z 29. júna 1999, podľa ktorej žalobca požičal spoločnosti NHV, s.r.o. 7 494 000 Sk, ako platný a nezastretý právny úkon napriek tomu, že svedkovia JUDr. D. T., D. D., Ing. E. E. zhodne potvrdili, že D. D. mal záujem na odkúpení podielov JUDr. T. a Ing. E., a preto si D. D. požičal od žalobcu peniaze vo výške 7 494 000 Sk na vyplatenie týchto podielov, ktoré prevzali. Skutočný úmysel vyplýva aj zo svedeckých výpovedí JUDr. P. a JUDr. T. (č. l. 67 a 68 spisu) ako aj z údajov z Obchodného registra, keď dátum prevodu obchodných podielov JUDr. T. a Ing. E. súvisí s dátumom poskytnutia pôžičky. Konaniu pred odvolacím súdom vytýkal, že je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci podľa § 243f ods. 1 písm. b/ O.s.p., pretože rozsudok odvolacieho súdu je nepreskúmateľný. Poukázal na to, že odvolací súd doplnil dokazovanie aj o dôkaz o odstúpení predávajúceho (Rád premonštrátov) od kúpnej zmluvy, pričom v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že na tento nový dôkaz neprihliadol (§ 205a ods. 1 O.s.p.), pričom v inej časti odôvodnenia svojho rozhodnutia argumentoval práve predmetným odstúpením od kúpnej zmluvy predávajúcim. Súdom vytýkal tiež nesprávne právne posúdenie zodpovednosti samotného žalobcu na nevymožiteľnosti svojej pohľadávky, ktorý napriek tomu, že disponoval exekučným titulom - notárskou zápisnicou, tak možnosti platnej právnej úpravy na vymáhanie svojej pohľadávky nevyužil.

K mimoriadnemu dovolaniu generálneho prokurátora sa vyjadril žalobca, ktorý navrhol dovolanie ako nedôvodné zamietnuť. Popieral, že by finančné prostriedky nepožičal spoločnosti NHV, s.r.o., ale

fyzickej osobe J. D.. Z bližšie uvedených dôvodov nesúhlasil s právnymi závermi o zastretom právnom úkone, nedostatku príčinnej súvislosti, ako aj o jeho vlastnej zodpovednosti, resp. spoluzodpovednosti za nevymožiteľnosť predmetnej pohľadávky.

Žalovaná 2/ vo vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu žiadala zrušiť rozhodnutia súdov prvého a druhého stupňa a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Žalovaná sa stotožnila s právnymi názormi generálneho prokurátora vyslovenými v mimoriadnom dovolaní.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.) po zistení, že tento opravný prostriedok podal včas generálny prokurátor (§ 243g O.s.p.) na základe podnetu žalovanej 2/ (§ 243e ods. 1 a 2 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania preskúmal napadnuté rozhodnutia (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243a ods. 1 O.s.p.) v rozsahu podľa § 243i ods. 2 v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je opodstatnené.

V zmysle § 243f ods. 1 O.s.p. môže byť mimoriadne dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom mimoriadneho dovolania, ale i v mimoriadnom dovolaní uplatnenými dôvodmi.

Pre účely preskúmvanej veci treba osobitne uviesť, že na výskyt procesných vád konania vymenovaných v § 237 O.s.p. a tiež tzv. iných procesných vád konania majúcich za následok nesprávne rozhodnutie vo veci prihliada Najvyšší súd Slovenskej republiky nielen v konaní o dovolaní (viď § 242 ods. 1 O.s.p.), ale aj v konaní o mimoriadnom dovolaní (viď § 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p.) bez zreteľa na to, či boli alebo neboli v tomto mimoriadnom opravnom prostriedku uplatnené.

Generálny prokurátor vady konania v zmysle § 237 O.s.p. nenamietal a v konaní o mimoriadnom dovolaní takáto procesné vady nevyšli najavo.

Mimoriadne dovolanie napadnutým rozsudkom vytýka okrem nesprávneho právneho posúdenia aj ich nepreskúmateľnosť. V zmysle rozhodnutia najvyššieho súdu, publikovaného pod R 111/1998, je generálnym prokurátorom vytýkané nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia súdu kvalifikované ako tzv. iná vada konania (§ 243f ods. 1 písm. b/ O.s.p.). Preto dovolací súd najskôr posudzoval, či je napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu postihnuté vytýkanou tzv. inou vadou konania, majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Najvyšší súd pripomína, že rozhodnutie súdu (až na výnimky - viď napr. § 157 ods. 4 O.s.p. alebo § 219 ods. 2 O.s.p.) musí obsahovať úplné a výstižné odôvodnenie. V súlade s ustanovením § 157 ods. 2 O.s.p. musí súd v odôvodnení rozsudku podať výklad opodstatnenosti a zákonnosti výroku rozsudku; zákon mu ukladá vyporiadať sa so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a svoj myšlienkový postup dostatočne vysvetliť s poukazom na rozhodujúce skutkové okolnosti a tiež ich právne posúdenie. Právne závery súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak súd v odôvodnení rozhodnutia vymedzí po skutkovej stránke predmet konania a následne podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako interpretoval aplikované ustanovenia a prečo pod ne podriadil zistený skutkový stav. V rozhodnutí súdu musí byť jasne a zrozumiteľne vysvetlený myšlienkový postup súdu vo všetkých otázkach, ktoré sú pre posúdenie veci významné. Ak rozhodnutie súdu nemá uvedené náležitosti, je nepreskúmateľné.

Najvyšší súd sa stotožňuje s názorom generálneho prokurátora, že v konaní došlo k tzv. inej vade konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 243f ods. 1 písm. b/ O.s.p.).

V posudzovanej veci z hľadiska skutkového stavu bolo zistené, že žalobca uzavrel so spoločnosťou NHV, s.r.o. (ďalej „dlžník alebo záložný dlžník“) 29. júna 1999 zmluvu o poskytnutí finančných

prostriedkov, na základe ktorej dlžníkovi požičal 7 494 000 Sk (ktorá suma bola splatná 29. júla 1999). V ten istý deň uzavreli aj záložnú zmluvu za účelom zabezpečenia pôžičky poskytnutej na základe zmluvy o poskytnutí finančných prostriedkov; predmetom záložnej zmluvy boli nehnuteľnosti dlžníka zapísané na liste vlastníctva č. 1269 nachádzajúc sa v katastrálnom území Jasov (ďalej len „nehnuteľnosti“), ktoré dlžník nadobudol kúpnu zmluvou z 3. júla 1998 od Rádu premonštrátov-Opátstvo Jasov (ďalej len „predávajúci“ alebo „Rád premonštrátov“). Na základe Dodatku č. 1 z 1. decembra 1999 k zmluve o poskytnutí finančných prostriedkov NHV, s.r.o., žalobca poskytol dlžníkovi ďalších 600 000 Sk. Katastrálny úrad o návrhu žalobcu na vklad záložnej zmluvy podaný 10. decembra 1999 nerozhodol v zákonnej 30 dňovej lehote (§ 32 ods. 1 katastrálneho zákona), t.j. do 10. januára 2000, ale až 30. januára 2001. Uvedené rozhodnutie na základe protestu prokurátora rozhodnutím zo 16. októbra 2001 č. V 836/99 katastrálny úrad zrušil z dôvodu, že nezistoval, či pred vyhlásením konkurzu na dlžníka NHV, s.r.o. (vyhlásený uznesením Krajského súdu Košice z 22. novembra 2000 sp. zn. 2 K 182/00) nedošlo zo strany predávajúceho (Rád premonštrátov) k odstúpeniu od kúpnej zmluvy. Návrh na vklad bol definitívne zamietnutý rozhodnutím katastrálneho úradu z 28. mája 2002. Z dokazovania doplneného odvolacím súdom vyplýva, že predávajúci doručil písomné odstúpenie od kúpnej zmluvy z 27. decembra 1999 kupujúcemu poštou, ktoré prevzal konateľ kupujúceho NHV, s.r.o. podľa doručenky 3. januára 2000. Vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že katastrálnemu úradu predávajúci doručil oznámenie o odstúpení od kúpnej zmluvy uzavretej s kupujúcim - NHV, s.r.o. 11. januára 2000. Po vyhlásení konkurzu na majetok NHV, s.r.o. predávajúci uzavrel so správcom konkurznej podstaty úpadcu NHV, s.r.o. 21. marca 2001 dohodu o odstúpení od kúpnej zmluvy, čím došlo k vylúčeniu predmetných nehnuteľností z konkurznej podstaty. Konkurz na majetok úpadcu NHV, s.r.o. bol zrušený rozhodnutím zo 6. augusta 2009 pre nedostatok finančných prostriedkov.

V prejednávanej veci sa žalobca voči štátu domáhal náhrady škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom orgánu štátu - katastrálneho úradu (§ 18 zákona č. 58/1969 Zb.) v katastrálnom konaní oneskoreným rozhodnutím o návrhu na vklad záložnej zmluvy v rozpore s § 32 katastrálneho zákona.

Zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom podľa zákona č. 58/1969 Zb. má povahu objektívnej zodpovednosti, ktorej sa nemožno zbaviť a ktorá je založená na súčasnom (kumulatívnom) splnení troch podmienok, a to: 1/ nesprávneho úradného postupu, 2/ vzniku škody, 3/ príčinnej súvislosti medzi nesprávnym úradným postupom a vznikom škody.

Krajský súd pri rozhodovaní vychádzal zhodne so súdom prvého stupňa zo záveru o splnení zákonných predpokladov zodpovednosti štátu za škodu, ktorá vznikla žalobcovi nesprávnym úradným postupom katastrálneho úradu. V posudzovanej veci nebolo medzi účastníkmi sporné a v mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora ani namietané, že žalovaná 2/ (príslušný katastrálny úrad) sa dopustila nesprávneho úradného postupu, keď nerozhodla o návrhu na vklad záložnej zmluvy do 30 dní od doručenia návrhu na vklad záložnej zmluvy podaný 10. decembra 1999. Súdny mali preukázanú aj existenciu škody, za ktorú žalobca požaduje náhradu, ktorá podľa žalobcu vznikla tým, že nemohol svoju pohľadávku (v sume 7 494 000 s príslušenstvom z titulu nevrátenej pôžičky) zabezpečiť záložným právom a túto uspokojiť realizáciou záložného práva na nehnuteľnosť dlžníka alebo ktoréhokoľvek iného následného vlastníka, prípadne aj oddeleným uspokojením v konkurznom konaní v zmysle § 28 zákona č. 328/1991 Z.z. z výťažku predanej nehnuteľnosti ako veriteľ pre nedostatok majetku úpadcu, čím došlo k zmareniu jeho možnosti uspokojiť svoju pohľadávku. Pokiaľ ide o posúdenie príčinnej súvislosti medzi nesprávnym úradným postupom katastrálneho úradu a škodou, ktorá žalobcovi vznikla nevymôžením jeho pohľadávky, súdy oboch stupňov dospeli k zhodnému záveru, že rozhodujúcou príčinou vzniku škody bolo rozhodnutie katastrálneho úradu o návrhu na vklad záložnej zmluvy po uplynutí zákonnej lehoty; podľa názoru súdov, ak by katastrálny úrad v zákonom stanovenej lehote povolil vklad záložnej zmluvy do katastra nehnuteľností, žalobca by bol postupne pri realizácii záložného práva podľa § 151a a nasl. Občianskeho zákonníka vymohol svoju pohľadávku bez ohľadu na to, k akým zmenám následne došlo, pretože tieto zmeny by nemali vplyv na realizáciu záložného práva. Nerozhodnutím o návrhu na vklad záložného práva v prospech žalobcu bez akéhokoľvek dôvodu a prekážok v zákonnej lehote, žalobcovi bol znemožnený jediný spôsob vymôcť svoju pohľadávku.

Dovolací súd záver súdov o splnení zákonných predpokladov pre vznik zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom považuje za predčasný, najmä pokiaľ ide o posúdenie príčinnej súvislosti medzi nesprávnym úradným postupom katastrálneho úradu, a škodou, ktorá žalobcovi mala vzniknúť nevymožiteľnosťou pohľadávky.

Príчинná súvislosť (kauzálny nexus) je podstatným prvkom zodpovednostnej skutkovej podstaty. O vzťah príčinnej súvislosti ide vtedy, ak protiprávne konanie (delikt, nezákonné rozhodnutie, nesprávny úradný postup) a vznik škody sú v logickom slede, a teda ak protiprávne konanie škodcu bolo príčinou a vznik škody následkom tejto príčiny. Vzťah príčiny a následku musí byť bezprostredný (priamy). Nestačí iba pravdepodobnosť príčinnej súvislosti, či okolnosti nasvedčujúce jej existencii; príčinnú súvislosť treba vždy preukázať. Rozhodujúca je vecná súvislosť príčiny a následku a túto nemožno riešiť vo všeobecnej rovine, ale vždy v konkrétnych súvislostiach. Príčinou vzniku škody môže byť len také konanie (alebo opomenutie), bez ktorého

by škodný následok nevznikol. Musí byť teda doložené, že ak by nedošlo k protiprávnemu konaniu (opomenutiu) škodcu, škodlivý následok by nenastal. Ak príčinou škody je iná skutočnosť, zodpovednosť za škodu nenastáva.

Otázka príčinnej súvislosti medzi určitým protiprávnym konaním a konkrétnou škodou je otázkou skutkovou. Pri riešení otázky príčinnej súvislosti je právnym posúdením veci vymedzenie, medzi akou ujmom (ako následkom) a akou skutočnosťou (ako príčinou) tejto ujmy má byť príčiná súvislosť zisťovaná. So zreteľom na uvedené pre posúdenie zodpovednosti za škodu má preto určujúci význam, v čom konkrétne škoda, za ktorú je požadovaná náhrada, spočíva. Otázku príčinnej súvislosti bolo preto potrebné skúmať práve vo vzťahu uvedeného nesprávneho úradného postupu katastrálneho úradu a škody, ktorá žalobcovi podľa jeho tvrdenia vznikla tým, že pohľadávku nemohol zabezpečiť záložným právom a stala sa nevymožiteľnou, lebo nemohla byť uspokojená v konkurze vyhlásenom na majetok dlžníka. Preto bolo potrebné posúdiť, či nevydanie rozhodnutia o vklade záložnej zmluvy katastrálnym úradom v zákonom stanovenej lehote ako príčina, malo priamo (bezprostredne) za následok vznik škody spočívajúcej v nevymožení pohľadávky žalobcu nezabezpečenej záložným právom do 30. januára 2001, kedy bolo rozhodnuté o návrhu na vklad záložnej zmluvy.

Je nesporné, že nedodržanie lehoty určenej § 32 ods. 1 katastrálneho zákona je jednoznačne procesný postup priečiaci sa zákonu. Na druhej strane ale nemožno prehliadať, že tento postup môže mať za následok vznik zodpovednosti podľa zákona č. 58/1969 Zb. len vo vzťahu k takému zmenšeniu majetku účastníka katastrálneho konania, ktoré bolo priamo a nesprostredkované spôsobené práve (iba) týmto postupom. Ak katastrálny úrad nerozhodne o návrhu na vklad v určenej lehote, nemôže len z titulu dopustenia sa uvedenej procesnej nesprávnosti (bez ďalšieho) zodpovedať za všetko, čo nastalo v čase po podaní návrhu na vklad (po začatí katastrálneho konania) do rozhodnutia o vklade, a čo malo negatívny dopad na majetok účastníka katastrálneho konania. Aj keď odvolací súd zhodne so súdom prvého stupňa konštatoval ako rozhodujúcu príčinu vzniku škody oneskorené rozhodnutie katastrálneho úradu o návrhu na vklad záložnej zmluvy (§ 32 ods. 1 katastrálneho zákona), jeho záver o príčinnej súvislosti medzi nesprávnym úradným postupom a zmenšením majetku žalobcu (škodou vzniknutou žalobcovi), je pre nedostatok náležitého odôvodnenia zodpovedajúceho § 157 ods. 1 O.s.p. nepreskúmateľný. Podľa názoru dovolacieho súdu odôvodnenie neobsahuje komplexné posúdenie všetkých rozhodujúcich okolností zo širších hľadísk, ktoré sú významné z hľadiska posúdenia príčinnej súvislosti medzi oneskoreným rozhodnutím o návrhu na vklad záložnej zmluvy a nevymožiteľnosťou pohľadávky žalobcu, keďže sa nevyporiadal so všetkými skutočnosťami, ktoré vyplývajú z dôkazov vykonaných pred súdom prvého stupňa a z dokazovania doplneného v odvolacom konaní.

Zo zápisnice z pojednávania na odvolacom súde z 30. novembra 2010 (č.l. 412 spisu) vyplýva, že odvolací súd na pojednávaní doplnil dokazovanie oboznámením viacerých listinných dôkazov, ktoré si zadovážil zo spisu katastrálneho úradu v Košiciach číslo V 478/1998, a to - originálom oznámenia predávajúceho Rádu premonštrátov o odstúpení od kúpnej zmluvy z 27. decembra 1999 doručeným katastrálnemu úradu 11. januára 2000, originálom doručanky podpísanej konateľom NHV, s.r.o. 3. januára 2000, ďalej oboznámením spisov Okresného súdu Košice - okolie sp. zn. 16 C 1273/99 a sp. zn.

11 C 26/2000. Odvolací súd však na tieto dôkazy týkajúce sa odstúpenia od kúpnej zmluvy (doklad o doručení odstúpenia od kúpnej zmluvy konateľovi NHV, s.r.o. 3. januára 2000 a oznámenie o odstúpení od kúpnej zmluvy doručené katastrálnemu úradu 11. januára 2000) neprihliadal, čo odôvodnil tým, že ide o nové dôkazy, ktoré žalovaná 2/ predložila prvýkrát v odvolacom konaní a nejde o prípad, že by tieto dôkazy nemohla označiť alebo predložiť do rozhodnutia súdu prvého stupňa, keďže ich mal katastrálny úrad k dispozícii od 11. januára 2000 (kedy mu bolo doručené oznámenie predávajúceho Rádu premonštrátov o odstúpení od kúpnej zmluvy).

Uvedený názor odvolacieho súdu nie je v súlade so zákonom. Odvolací súd je v zásade viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil súd prvého stupňa s výnimkami ustanovenými v odsekoch 2 až 7 (§ 213 ods. 1 O.s.p.). Ustanovenia § 213 ods. 4 a 5 O.s.p. odvolaciemu súdu umožňujú riešiť situáciu, ak o správnosti skutkových záverov vyvedených z dôkazov vykonaných súdom síce nie je možné pochybovať, avšak celkový priebeh konania, ale najmä nevykonanie navrhovaných dôkazov (prípadne absencia dôvodov v rozhodnutí, prečo neboli vykonané), nasvedčuje tomu, že súdom prvého stupňa ustálený skutkový stav môže byť doplnením dokazovania spochybnený. Z obsahu spisu vyplýva, že odvolací súd si vyžiadal originály uvedených listinných dôkazov od katastrálneho úradu a vykonal nimi dokazovanie postupom podľa § 129 ods. 1 O.s.p. na pojednávaní v prítomnosti účastníkov. Za tohto stavu bolo potom jeho povinnosťou tieto dôkazy vyhodnotiť v súlade s § 132 O.s.p. za účelom správneho zistenia skutkového stavu. Ak odvolací súd tieto dôkazy, ktorými doplnil dokazovanie v zmysle § 213 ods. 4 O.s.p. nevyhodnotil a na tieto neprihliadol pri rozhodovaní, jeho rozhodnutie je postihnuté inou vadou, ktorá má za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

V dôsledku tohto procesného postupu odvolacieho súdu nevysvetleným v odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu tak zostalo odstúpenie predávajúceho (Rád Premonštrátov) z 27. decembra 1999 (doručené kupujúcemu 3. januára 2000) od kúpnej zmluvy s kupujúcim -NHV, s.r.o., predmetom ktorej boli nehnuteľnosti tvoriace predmet záložnej zmluvy, v odôvodnení rozsudku odvolacieho súdu neobjasnené, čo má za následok nepreskúmateľnosť právneho záveru odvolacieho súdu o príčinnej súvislosti medzi nesprávnym úradným postupom katastrálneho úradu a nevyhnutnosťou pohľadávky žalobcu.

Odôvodnenie rozhodnutia krajského súdu naviac je aj rozporné v tom, že na jednej strane vychádza z názoru, že na dôkazy, predložené žalovanou 2/ prvýkrát v odvolaní nemohol prihliadať pri rozhodovaní z dôvodu, nejde o prípad, že žalovaná 2/ by tieto dôkazy nemohla označiť alebo predložiť do rozhodnutia súdu prvého stupňa (§ 205a O.s.p.), zároveň však v odôvodnení (str. 10 rozsudku) sa ale zaoberal odstúpením od kúpnej zmluvy predávajúcim z 27. decembra 1999, ktoré však podľa odvolacieho súdu nebolo dovtedy tvrdené žalovanou 2/ ako prekážka oneskoreného rozhodnutia o vklade a zároveň konštatoval, že nebolo ani v konaní preukázané, že by došlo k účinnému odstúpeniu od kúpnej zmluvy predávajúcim Rádom premonštrátov pred uzavretím dohody o odstúpení od kúpnej zmluvy. Poukázal aj na výpoveď svedka D. D., konateľa dlžníka NHV, s.r.o. (č.l. 54 spisu), ktorý nepoprel doručenie odstúpenia od kúpnej zmluvy predávajúcim, ktoré však považoval za neplatné, o čom svedčí podanie žaloby o určenie neplatnosti odstúpenia od zmluvy 25. januára 2000 (konanie sa viedlo na Okresnom súde Košice - okolie pod sp. zn. 11 C 26/2000), v ktorom súd meritórne nerozhodol, pretože správca konkurzne podstaty zoberal žalobu späť a konanie bolo zastavené. Otázka platnosti odstúpenia od kúpnej zmluvy nebola vyriešená ani v konaní, ktoré sa viedlo na Okresnom súde Košice - okolie pod sp. zn. 16 C 1273/99, v ktorom sa predávajúci Rád premonštrátov domáhal určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti; aj v tomto konaní žalobca zoberal žalobu späť a konanie bolo zastavené. Na základe uvedeného odvolací súd uzavrel, že k účinnému odstúpeniu od kúpnej zmluvy došlo až dohodou z 21. marca 2001, preto nemal dôvod vyporiadať sa s tvrdenými (neúčinnými) odstúpeniami predchádzajúcimi tejto dohode. Pokiaľ odvolací súd poukazoval na vedomosť katastrálneho úradu o odstúpení od kúpnej zmluvy od doručenia oznámenia predávajúceho o odstúpení z 11. januára 2000, dovolací súd uvádza, že pre posúdenie príčinnej súvislosti nie je táto okolnosť právne relevantná, ale je ňou zistenie, kedy došlo k účinnému odstúpeniu od kúpnej zmluvy medzi jej účastníkmi, čo je významné z hľadiska posúdenia vlastníctva nehnuteľností, tvoriacich predmet záložnej zmluvy.

Vzhľadom na vyššie uvedené je mimoriadnym dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nepreskúmateľné, a to pre nedostatočne odôvodnený záver o existencii príčinnej súvislosti medzi postupom katastrálneho úradu a vznikom žalobcom tvrdenej škody i so zreteľom na jeho rozporné odôvodnenie týkajúce sa odstúpenia od kúpnej zmluvy pred uzavretím dohody z 21. marca 2001 o odstúpení od kúpnej zmluvy uzavretej medzi správcom konkurznej podstaty a predávajúcim. Bez náležitého odôvodnenia zostal aj záver odvolacieho súdu o tvrdených „neúčinných odstúpeniach od kúpnej zmluvy“ predchádzajúcich dohode o odstúpení od kúpnej zmluvy z 21. marca 2001.

V mimoriadnom dovolaní sa uvádza aj § 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p., ktorý upravuje samostatný dôvod na podanie mimoriadneho dovolania - nesprávne právne posúdenie veci. Keďže konanie pred odvolacím súdom je postihnuté tzv. inou vadou, ktorá má za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, táto vada neumožňovala najvyššiemu súdu preskúmať opodstatnenosť námietky generálneho prokurátora, že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.). Absencia náležitého odôvodnenia rozhodnutia súdov nižších stupňov v otázke, ktorá mala v danej veci kľúčový význam (t.j. v otázke príčinnej súvislosti medzi nesprávnym úradným postupom a škodu, ktorá vznikla žalobcovi nevymožiteľnosťou jeho pohľadávky), má totiž negatívny dopad na odôvodnenie rozhodnutia súdu ako celku. V tejto súvislosti najvyšší súd poznamenáva, že tak dovolacie konanie (§ 236 až § 243d O.s.p.), ako aj konanie o mimoriadnom dovolaní (§ 243e až § 243j O.s.p.) majú prieskumnú povahu - najvyšší súd v konaniach o týchto opravných prostriedkoch preskúmava napadnuté rozhodnutie a konanie, ktoré mu predchádzalo. Súdov nižších stupňov v občianskom súdnom konaní spravidla riešia viacero skutkových a právnych otázok. Mnohé z týchto otázok sú z pohľadu konania (alebo sporu) ako celku iba čiastkovej povahy a predstavujú reťazec po sebe idúcich a nasledujúcich otázok, v ktorom neskôr riešená otázka neraz vychádza z výsledkov riešenia skôr nastolenej otázky. Najvyšší súd v konaní o (mimoriadnom) dovolaní zohľadňuje a akceptuje túto postupnosť; pokiaľ však pri prieskume zistí, že nebola správne vyriešená alebo vysvetlená taká čiastková otázka, ktorá mala v tej - ktorej veci kľúčový význam v tom zmysle, že od nej záviselo správne vyriešenie viacerých ďalších otázok odvíjajúcich sa od zvoleného riešenia, obmedzí svoj prieskum iba na konštatovanie zistenej nesprávnosti (procesného nedostatku) a v takom prípade už neuskutočňuje ďalší prieskum. Bolo by v rozpore s účelom konania o (mimoriadnom) dovolaní a tiež prieskumnou povahou tohto konania, pokiaľ by najvyšší súd v rámci prieskumu narábal s viacerými alternatívami a zaoberal sa tými obsahovými časťami (mimoriadneho) dovolania, ktoré môžu byť relevantné a opodstatnené iba v prípade dodatočného nadobudnutia istoty, o ktorú z viacerých alternatív v danej veci ide alebo môže ísť.

Dovolací súd vzhľadom na uvedené napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil so zreteľom na výskyt tzv. inej vady konania, na ktorú musel vziať zreteľ (§ 243i ods. 2 v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p.), a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 243i O.s.p. v spojení s § 243b O.s.p.).

Ak dôjde k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, súd, ktorého rozhodnutie bolo zrušené, koná ďalej o veci. Pritom je právny názor súdu, ktorý rozhodoval o mimoriadnom dovolaní, záväzný. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a konania o mimoriadnom dovolaní (viď primerane § 243d ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.